

Tot dezen tijd hadden de kooplieden van verschillende maatschappijen met meer of minder voorspoed hunne vloeten naar Indië afgezonden, doch eindelijk begreep men dat die vele maatschappijen elkander benadeelden, aangezien de prijzen der producten, zoodra de schepen der andere maatschappijen dezelfde havens aandeden om aldaar hunne inkoop te doen, meestentijds begonnen te stijgen, waardoor ook de verkoopwaarde zooveel minder werd. Dit gaf aan de heeren Algemeene Staten der Nederlanden aanleiding om de Bewindhebbers van Holland en Zeeland bij zich te ontbieden, en, in stede van de beide bestaande slechts eene algemeene Nederlandsche Oost-Indische Compagnie in het leven te roepen, die oorspronkelijk met een kapitaal van 6 millicoen, met 6 tonnen gouds hare handeloperatiën zoude beginnen. Ten einde deze nieuwe Maatschappij meer aanzien en gezag te geven vonden de Algemeene Staten goed een octrooi te verleenen voor den tijd van 21 jaren, dat den 20 Maart 1602 zoude aanvangen.

Dit octrooi te vinden bij Valentijn „Oud en Nieuw Oost-Indiën”, Dl. I, bl. 186, omschreef de rechten en verplichtingen der verschillende Kamers, die uit 17 Bewindhebbers zouden bestaan, nl. voor de kamer Amsterdam 8, Zeeland 4, de Maaze 2, Noord-Holland 2 (en de 17de bij beurte uit Zeeland, de Maaze en Noord-Holland af te vaardigen), later bekend geworden als de heeren XVIIen.

Wij zullen de ettelijke namen van de Bewindhebbers van de kamers Amsterdam van 1602—1722, van Zeeland van 1602—1723, Delft van 1602—1724, Rotterdam van 1602—1720, Hoorn van 1602—1720 en Enkhuizen van 1602—1715 en van de Advocaten van de Algemeene O. I. Maatschappij van 1614—1706 niet vermelden, aangezien de namen dezer personen en de jaren hunner indiensttreding, of ook overlijden, te vinden zijn in Valentijn's werk bovengenoemd Dl. I, bl. 301—316, alwaar sommigen meer of minder uitvoerig worden beschreven.

Het octrooi van 1602 werd 22 December 1622 voor 10 jaren verlengd en vervolgens van tijd tot tijd.

Eene opgave van de vloeten der Maatschappij met de namen van hunne bevelvoerders en de jaren van aankomst in Nederland meenen zij evenwel hier op hare plaats te zijn.

De retourvloeten der O. I. Compagnie van 1597—1724 waren de navolgende:

- 1597. Onder de Commies *Cornelis Houtman*, den 10 Augustus te Texel binnengeloopt met 3 schepen.
- 1599. Onder *Jacob van Nek*, 19 Juli met 4 schepen.
- 1600. Onder *Jacob van Heemskerk*, in April of Mei, 2 schepen.
- „ Onder *Wijbrand van Warwijk*, in Augustus 2 schepen.
- 1601. Onder *Pieter Both*, in Augustus of September, 7 schepen.
- „ Onder *Steven van der Hagen*, in October, 3 schepen.
- „ Onder *Paulus van Caarden*, in November, 4 schepen.
- 1603. Onder *N. . . Schuurmans*, in April, 5 schepen.
- „ Onder *Wolfert Hermansz*, in April, 3 schepen.
- „ Onder *Jacob van Nek*, 15 Juli, 2 schepen.
- 1604. Onder *Joris van Spilbergen*, 24 Maart, 5 schepen, Onder 30 Augustus, 4 schepen.
- 1605. Onder *Jacob van Heemskerk*, 7 schepen.
- 1606. Onder *Steven van der Hagen*, in Mei, 4 schepen.
- „ Onder *Daniel van der Lecq*, October, 3 schepen.

- 1607. Onder *Wijbrand van Warwijk*, November, 3 schepen.
- 1608. Onder *Olivier van de Viver*, Mei, 2 schepen
- „ Onder *Jan Willemsz Verschoor*, hoofd op Bantam, Mei, 3 schepen.
- „ Onder *Cornelis Matelief*, in September, 1 schip.
- 1609. Onder *Paulus van Caarden*, 7 Augustus, 4 schepen.
- 1610. 4 à 5 schepen.
- 1611. Den 19 Maart 4 schepen.
- „ In 'tlaatst 1 schip.
- 1612. } Minstens 8 of 9 schepen.
- 1613. }
- Deze 77 schepen worden gerekend 131 millioenen gulden waarde te hebben overgevoerd.
- 1613. 2 schepen met ruim 2 millioenen gulden waarde.
- 1615. Onder *Pieter Both*, Opper-Landvoogd van Ned. Indië, 5 schepen.
- 1616. 5 schepen.
- 1617. Onder *Joris van Spilbergen*, 4 schepen.
- 1618. 8 schepen.
- 1619. 5 „
- 1620. Onder *Laurens Reaal*, Gouvern. Generaal van Indië.
- 1621. 6 schepen.
- 1622. 8 „
- 1623. Onder *Jan Pieterszoon Coen*, Gouverneur Generaal, 8 schepen.
- 1624. 6 schepen.
- 1625. Onder *Joan van Hasel*, opperhoofd der vloot, 4 schepen.
- 1626. Onder *Geen Huigen Schapenham*, † in Straat Sunda en *Herman van Speult*, nà April 1626, † te Mocha, 10 schepen.
- 1627. Onder *Jan Willemsz Verschoor*, Onder-Zeevoogd, 7 schepen.
- 1628. Onder *Pieter de Carpentier*, Opper-Landvoogd van Indië, 7 schepen.
- 1629. 7 schepen.
- 1630. Onder *Pieter van den Broek*, Directeur van Suratte, 9 schepen.
- 1631. Onder *Antoni van Diemen*, Ordinaris Raad van Indië, 7 schepen
- 1632. *Dirk van der Lee*, Secretaris der Hooge Regeering, 7 schepen.
- 1633. Onder *Jacob Specz*, Gouverneur-Generaal van Indië, 7 schepen.
- 1634. Onder *Philip Lucasz*, Extra-ordinair Raad van Indië en landvoogd op Amboina, 7 schepen.
- 1635. Onder *Pieter Flak*, 6 schepen.
- 1636. Onder *Henrik Brouwer*, Opper-Landvoogd van Indië, 6 schepen.
- 1637. Onder *Hans Putmans*, Landvoogd van Tayouan, 8 schepen.
- 1638. Onder *Artus Gijssels*, Extr. Ordin. Raad v. Indië, 7 schepen.
- 1639. Onder *Reinier Deutecom*, Landvoogd van Amboina, 7 schepen.
- 1640. Onder *Nicolaas Koekebakker*, Japansch Opperhoofd, 10 schepen.
- 1641. Onder *Barend Pietersz*, Directeur, 10 schepen.
- 1642. Onder *François Caron*, Japansch Opperhoofd, 9 schepen.
- 1643. Onder *Carel Hartsing*, Commandeur, 10 schepen.
- 1644. Onder *Antoni Caan*, Extra Ordin. Raad van Indië, 7 schepen.